

Motion till riksdagen 2005/06:T1

**av Sven Bergström m.fl. (c, m, fp, kd)
med anledning av prop. 2004/05:175**

Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället

Sammanfattning

Allianspartierna i trafikutskottet anser att Sverige både kan och bör bli världens främsta IT-nation. Om detta ska ske räcker det inte med de vackra ord som regeringen ger uttryck för i proposition 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället. Det krävs också handling. Det är dags att göra verklighet av de goda idéer som finns.

Vi vill se tydligare ledning av den svenska IT-politiken och därigenom öka takten i genomförandet av en 24-timmarsmyndighet, vi vill se ökade satsningar på FoU och bättre villkor för företagande som kan ytterligare förbättra Sveriges position i världen. Vi vill också se miljöförbättrande insatser och åtgärder som leder till att alla har likvärdiga möjligheter att hänga med i utvecklingen.

Fel! Okänt namn på

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	1
2	Innehållsförteckning.....	2
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
4	Inledning.....	4
5	Internationell konkurrenskraft	5
5.1	Fler IT-företag som anställer	6
5.2	Lyft fram näringsklimat och forskning.....	6
5.2.1	Stärk forskningens roll.....	6
5.2.2	Sänkta arbetsgivaravgifter för småföretag	7
5.2.3	Företagens skatter	7
5.2.4	Minska regelkrånglet och byråkratin för IT-företagen.....	7
5.2.5	Mer riskkapital till de små IT-företagen	8
5.3	Höj IT-kompetensen i mindre företag	8
5.4	Bygg ett strategiskt IT-politiskt samarbete med våra grannar	9
5.5	Skapa förutsättningar för tillväxt	9
6	Effektivare offentlig förvaltning genom IT	10
6.1	24-timmarsmyndigheten.....	10
6.1.1	Vad vill Allians för Sverige?	10
6.2	Människan ska stå i centrum – alla ska få en chans att hänga med.....	11
6.3	Stöd för öppna standarder.....	12
6.4	En e-legitimation	13
7	Lagar och regler.....	13
8	Toppdomänen .se.....	13
9	Anpassa lärarutbildningen för IT-samhället	14
9.1	Samarbete med näringslivet.....	14
10	Stärk och effektivisera vården med en nationellt sammanhållen elektronisk vårddokumentation	15
11	Miljövinster med IT.....	15
12	Satsa på implementering av Inspiredirektivet.....	16

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att statens insatser för IT-området i högre utsträckning måste inriktas på att utveckla det näringsliv som bygger på forskning, innovationer och avancerad tillverkning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stimulera ökad kommersialisering av forskningsresultat.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en sänkning av arbetsgivaravgifterna som riktas mot de minsta företagen för att stimulera dem att anställa fler.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att reformera beskattningen av företag.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minska företagets regelbörda.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka det riskvilliga kapitalet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om företags- och branschpassade och lokala utbildningspaket för kompetensutveckling inom IT för mindre företag.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett utvecklat IT-politiskt samarbete inom Norden och de baltiska länderna.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten bör samla alla marknadens aktörer och kräva en samsyn kring hur den fortsatta utbyggnaden av IT-infrastrukturen skall gå till.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den fortsatta utbyggnaden av IT-infrastrukturen bör ske enligt principerna om konkurrensneutralitet, skalbarhet och likvärdighet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fastställa regelverket för hur de offentliga aktörerna inom infrastruktur och transporttjänster för bredband skall samverka med de privata så att konkurrens och investeringar främjas.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konkreta mål med uppföljning och en handlingsplan för 24-timmarsmyndigheten.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samordningen inom Regeringskansliet kring IT-politiken bör förstärkas och förbättras.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge myndigheter i uppdrag att se över hur väl olika grupper har tillgång till myndighetens IT-baserade information.

Fel! Okänt namn på

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att initiativ bör tas för att ett jämställdhetsperspektiv skall ge-nomsyra IT-utvecklingen inom den offentliga sektorn.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att det bör vara en gemensam policy för hela den statliga sek-torn att undvika proprietära, dvs. egna, lösningar.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att deltagande i ett myndighetsgemensamt system bör vara ett krav på statliga myndigheter och en starkt uppmuntrad möjlighet för kommuner och landsting.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om alternativa licensformer.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att offentlig upphandling av tjänster som inkluderar program-varuproduktion bör utgå från att källkod skall göras fritt tillgänglig.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att intensifiera arbetet med en standardiserad e-legitimation.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en genomlysning av den befintliga svenska lagstiftningen i syfte att göra den teknikneutral och långsiktig.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att inte föra över ansvaret för toppdomänen se på staten.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att anpassa lärarutbildningen för IT-samhället.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Myndigheten för skolutveckling bör utvidga sitt uppdrag till att även omfatta samarbete med näringslivet.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en sammanhållen elektronisk värddokumentation.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att genom styrning och samordning uppmuntra offentlig sektor att gå över från fysiska transporter till virtuella möten, e-tjänster, distans-utbildning etc. och tydligt sätta upp mål, mäta och synliggöra vilka effek-ter som kan åstadkommas vad gäller t.ex. energiförbrukningen med hjälp av IT.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av satsning på implementering av Inspiredirektivet och behovet av en tydlig ledning och styrning av arbetet.

Inledning

Sverige kan bli världens främsta IT-nation. Ett land där utländska företag föredrar att investera, där våra innovatörer föredrar att stanna och utveckla sina idéer i företag som anställer. Sverige kan bli det land där hela befolkningen har riktig nytta av IT i sin vardag. Där myndighetskontakterna fören-

klas så att både medborgare och myndigheter kan utträta mer med mindre ansträngning och till ett lägre pris. Det kan bli det land där sjuka kan få bättre och snabbare vård tack vare en effektivt arbetande vårdapparat.

Vi anser att Sverige både kan och bör nå allt detta, men då räcker det inte med den resignerade och passiva politik som regeringen ger uttryck för i proposition 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället.

Vår slutsats är att det enda som är riktigt bra med regeringens proposition är titeln. Allians för Sverige instämmer helt och fullt i att det krävs en politik för IT-samhället. Sverige går en spännande framtid till mötes. En framtid där Sverige har potential att leda utvecklingen.

Trots detta väljer regeringen att lägga fram en proposition i princip utan förslag på hur en politik för IT-samhället bör se ut. Det är lätt att konstatera att en massa vackra ord aldrig kommer att göra Sverige till det föregångsland det skulle kunna vara. I och med denna proposition väljer de som leder än en gång att inte ta på sig det ledarskap som krävs, och bilden av en trött och visionslös socialdemokrati bekräftas återigen.

Vi anser att Sverige måste välja att styra bilen i stället för att sitta i baksätet. Det har genomförts en rad utredningar och rapporter om vad det är som krävs för att Sverige ska nå målet. Nu är det dags att genomföra den politik som sätter Sverige bakom ratten.

Internationell konkurrenskraft

Globaliseringen och den ständigt hårdnande internationella konkurrensen ställer allt högre krav på Sverige för att vi ska utgöra ett ledande informationssamhälle. För samhällsekonomin och sysselsättningen är Sveriges position som föregångsland inom IT mycket angelägen att upprätthålla eller i vissa avseenden återta. Utmaningarna från länder i framför allt Syd- och Sydostasien förutsätter att Sverige utvecklas såsom en plats att starta och driva företag på.

Om Sverige i framtiden ska vara ett IT-land i framkant, krävs det att vi har ett näringsliv som i internationella sammanhang tillhör den yppersta eliten på sina respektive områden. Det krävs också att Sverige är ett attraktivt land för utländska och transnationella företag att förlägga forsknings- och utvecklingsenheter till. Statens insatser för IT-området måste därför, i betydligt högre grad än vad den socialdemokratiska regeringen föreslår, inriktas mot att skapa förutsättningar att fortsätta utvecklas för det näringsliv som bygger på forskning, innovationer och avancerad tillverkning. Detta bör ges regeringen till känna.

Politiken på IT-området ska stimulera företagsamheten i Sverige. Vi måste underlätta för fler människor att starta företag, för befintliga företag att anställa och för offentlig sektor att använda sig av intraprenörskap.

Fel! Okänt namn på

Fler IT-företag som anställer

Alltför få väljer att starta och driva företag i Sverige. Det privata företagandet är centralt för samhällets utveckling. Vårt välstånd, och möjligheterna att få fler människor tillbaka i arbete, bygger på att fler entreprenörer kan och vill driva företag och engagera sig som arbetsgivare.

De nuvarande problemen på arbetsmarknaden och de långsiktiga välfärdsutmaningar som Sverige står inför kan i första hand lösas genom att fler arbeten skapas inom den privata sektorn, särskilt i de små och medelstora företagen i tjänste- och tillverkningssektorn.

Sverige är ett land med i grunden goda förutsättningar för ökad ekonomisk tillväxt. Vi har kvalificerad kompetens inom vetenskap och industri och vi har människor som vill utveckla välfärd och välstånd, i rollen som företagare, anställda eller båda delar. Trots förutsättningarna misslyckas den socialdemokratiska regeringen gång på gång med att tillvarata möjligheterna.

Sveriges problem beror till allra största delen på misstag i den inhemska politiken. En aktuell studie från World Economic Forum visar att den svenska BNP-nivån egentligen borde ha varit 20 % högre än den faktiskt är. Studien konstaterar krasst att det tyngsta skälet till den uteblivna BNP-tillväxten är det undermåliga företagsklimatet för små och medelstora företag. Andra studier visar att viljan bland människor att starta företag är lägre i Sverige än i de flesta OECD-länder, samt att vi har ett lågt entreprenörskapsindex.

Lyft fram näringsklimat och forskning

Regeringen anger i inledningen till sin IT-proposition att den presenterar en politik för forskning och innovation för att stödja utvecklingen av svensk IT-industri. Där sägs att svenska forskare, innovatörer och svenskt näringsliv även i fortsättningen ska spela en viktig roll i utvecklingen av tekniken. Men som så många gånger tidigare presenterar Socialdemokraterna en politik mer fylld av målformuleringar än konkreta förslag. Regeringen hanterar inte de konkreta svårigheter som upplevs i de företag som måste vara kärnan i utvecklingen av informationssamhället. Propositionen rymmer heller ingen strategi för hur Sverige långsiktigt ska utvecklas till och förbli ett centrum för den avancerade forskning och utveckling som går hand i hand med ett ledande informationssamhälle.

Nyckelfrågor som den socialdemokratiska regeringen fortsätter att försumma rör bl.a. forskning, regelförenkling, kapitalförsörjning och företagsbeskattnings.

Stärk forskningens roll

Framstående forskning inom IT är en viktig grund för Sveriges framtidsmöjligheter. Forskningen inom detta område ska därför vara prioriterad. Det behövs en ökning av anslagen till forskning i små och medelstora företag och till FoU-program i samverkan med näringslivet. De förslag i den riktning som

den socialdemokratiska regeringen lämnade i 2005 års forskningsproposition räcker inte. För att stärka forskningens roll för företag och tillväxt krävs en ökad kommersialisering av forskningsresultaten. För att stimulera detta behöver staten gynna de högskolor och universitet som erbjuder sina forskare belöningar för sådan kommersialisering. Vi vill införa ett belöningsystem genom ”vinstdelningspaket”, i vilka forskaren erbjuds royalties, delägarskap eller optioner i ett eller flera företag. Universitet och högskolor som knoppar av framgångsrika företag ska få högre anslag till sin forskningsverksamhet. Högskolorna bör även få en ”vinstandel”. Vad som ovan anförs om att stimulera ökad kommersialisering av forskningsresultat bör ges regeringen till känna.

Sänkta arbetsgivaravgifter för småföretag

Små och medelstora företag inom IT-sektorn har stor potential att skapa nya bärkraftiga arbeten. Vi är beredda att skynda på denna utveckling genom en sänkning av arbetsgivaravgifterna som riktas mot de minsta företagen för att stimulera dem att redan nu anställa fler.

Riktlinjerna för en sänkning av arbetsgivaravgifterna bör vara följande:

- Den ska vara permanent så att de minsta företagen vågar använda den till att nyanställa personal.
- Den ska gälla fler små företag än enbart enmansföretagen.
- Den ska ge de berörda företagen möjlighet att anställa mer än en person med reducerad arbetsgivaravgift.

En riktad och permanent sänkning av arbetsgivaravgifterna är ett effektivt sätt att snabbt skapa varaktiga arbetstillfällen, särskilt i företag som vill växa och som tvekar inför de kostnader som är förknippade med anställningar. Vad som ovan anförs om en sänkning av arbetsgivaravgifterna som riktas mot de minsta företagen för att stimulera dem att anställa fler bör ges regeringen till känna.

Företagens skatter

Företagens skatter är av avgörande betydelse för tillväxten och entreprenörsklimatet. Det behövs förändringar när det gäller t.ex. förmögenhetsskatten, dubbelbeskattningen på aktier och beskattningen av fåmansbolag (3:12-reglerna). Vad som ovan anförs om att förbättra företagens beskattning bör ges regeringen till känna.

Minska regelkrånglet och byråkratin för IT-företagen

I dag är det krångligt att vara företagare. Att minska företagets regelbörda är avgörande för att förbättra näringslivsklimatet, särskilt för mindre företag. Svenska företag ska rätta sig efter 20 000 sidor företagsregler, och Statskontorets senaste undersökning visar att 75 olika myndigheter begär in uppgifter från företagen på 1 150 olika blanketter. Det innebär att ett vanligt företag med upp till 20 anställda har kostnader för att administrera skatte-, arbets-

Fel! Okänt namn på

marknads- och miljöregler på 30 000 kr per anställd varje år. Sammantaget beräknas företagens administrativa kostnader till följd av regelverket uppgå till mellan 60 och 70 miljarder kronor per år.

Vi har enats en rad åtgärder för att öka tempot i regelförenklingen, och substantiellt minska den administrativa pålagan på företagen. Det handlar bl.a. om att

- systematiskt kartlägga företagens administrativa kostnader för regelbördan,
- införa ett tydligt mål om att minska företagens administrativa kostnader för regelverket med 25 % till 2010,
- genomföra en obligatorisk konsekvensanalys av alla förslag till nya regler,
- göra det lättare att få F-skattsedel,
- undanta små och medelstora företag från revisionsplikten,
- förenkla redovisningsreglerna för enskilda näringsidkare och
- förenkla företagens månatliga momsdeklarationer.

Vad som ovan anføres om att minska företagens regelbörda bör ges regeringen till känna.

Mer riskkapital till de små IT-företagen

Om de svenska IT-företagen ska kunna växa och skapa fler arbeten behövs mer riskvilligt kapital. Vi lägger fram flera förslag som syftar till att underlätta tillgången till investeringskapital för mindre företag. En småföretagare som säljer sitt företag måste betala mellan 30 och 55 % skatt på de vinster han eller hon gjort i företaget. Detta gör det betydligt svårare för någon att investera de tjänade pengarna i ett nytt företag. Vi föreslår också att småföretagare får rätt till uppskov med vinstbeskattningen om de investerar vinsten i ett nytt onoterat företag. Vad som ovan anføres om ökat riskvilligt kapital bör ges regeringen till känna.

Höj IT-kompetensen i mindre företag

Företagens produktivitet ökar med ökad IT-kompetens hos personalen. Propositionen tar också mycket riktigt fasta på småföretagens betydelse och avsätter 30 miljoner kronor. Några större spår lämnar emellertid inte denna satsning bland landets småföretag. Småföretagens situation med dag-till-dag-fokus och ständig tidsbrist gör att utbildningsinsatser verkligen måste anpassas till deras möjligheter. Utveckling av företags- och branschpassade och lokala utbildningsspaket borde vara angeläget för att åstadkomma de kunskapslyft som behövs för konkurrenskraft och tillväxt. Detta bör ges regeringen till känna.

Bygg ett strategiskt IT-politiskt samarbete med våra grannar

Sverige bör diskutera ett utvecklat IT-politiskt samarbete inom Norden och de baltiska länderna för att stärka Nordens och Östersjöregionens konkurrenskraft internationellt. Tillsammans kan länderna på ett bättre sätt konkurrera på den internationella marknaden. Vad som ovan anförs om ett utvecklat IT-politiskt samarbete inom Norden och de baltiska länderna bör ges regeringen till känna.

Skapa förutsättningar för tillväxt

I proposition 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället nämns infrastrukturen endast kortfattat. Regeringens enda förslag är att Vägverket och Banverket ska bidra genom att dela med sig av den outnyttjade kapacitet som finns hos dem. Det är ett förslag som inte räcker på långa vägar. Det finns en kortsiktighet i den utbyggnad som sker i Sverige. Regeringen har delat ut miljarder till kommuner där det inte funnits brist på privata initiativ för att bygga IT-infrastruktur. Nu finns det i stället inte pengar kvar till områden där inga privata intressenter finns. Detta resulterar i att ca 900 000 personer fortfarande inte har tillgång till bredband.

IT-infrastrukturen är kritisk för Sveriges framtid. Utvecklingen är rekordsnabb; Internettrafiken inom Sverige växer med 100 % i kvartalet och trafiken med omvärlden med 100 % om året. Företagare i hela landet behöver fungerande kommunikationer för att klara av sin verksamhet och därmed kunna vara med och bidra till hela Sveriges tillväxt.

Allianspartierna i trafikutskottet anser att staten bör samla alla marknadens aktörer och kräva en samsyn kring hur den fortsatta utbyggnaden ska gå till. Det bör ske enligt följande principer:

1. Konkurrensneutralitet. I dag byggs slutna nät, där användarna för lång tid knyts till en enda operatör som också levererar tjänster. Det hämmar utvecklingen av nya tjänster.
2. Skalbarhet. Kraven på bandbredd kommer att öka. De nät som byggs i dag måste dimensioneras dels för ökade krav på bandbredd, dels med krav på större redundans, så att vi klarar både påfrestningar och trafiktoppar.
3. Likvärdighet. Det måste finnas möjligheter att få uppkoppling till ungefär likvärdiga villkor i hela landet.

Detta bör ges regeringen till känna.

Allianspartierna i trafikutskottet vill också fastställa ett regelverk för hur de offentliga aktörerna inom infrastruktur och transporttjänster för bredband – både statliga och kommunala – ska samverka med de privata så att konkurrens och investeringar främjas. Offentligt ägda bolag och affärsverk med monopol på delar av sin verksamhet måste få tydliga direktiv att inte agera så att konkurrensen hämmas samt att de inte själva ska klättra uppåt i värdekedjan.

Fel! Okänt namn på

Kommunledningarna måste säkra att de kommunala bolagen agerar i enlighet med kommunallagen. Fungerar inte detta får en ändring i kommunallagen övervägas. Vad som ovan anförs om att fastställa ett regelverk för hur de offentliga aktörerna inom infrastruktur och transporttjänster för bredband – både statliga och kommunala – ska samverka med de privata så att konkurrens och investeringar främjas bör ges regeringen till känna.

Effektivare offentlig förvaltning genom IT

24-timmarsmyndigheten

Regeringens arbete med IT-utvecklingen i offentlig förvaltning och 24-timmarsmyndigheten har pågått i nästan tio år. Enligt Statskontorets rapport Samverkande 24-timmarsmyndigheter – Sammanhållen elektronisk förvaltning har regeringen på dessa tio år lyckats med att se till att alla myndigheter och kommuner har en hemsida. Längre än så har inte regeringens arbete med att förenkla och förbättra servicen till medborgarna kommit.

En väl fungerande 24-timmarsmyndighet finns i första hand till för bättre service för medborgaren, men den kan också vara en viktig del i vårt lands IT-utveckling. 24-timmarsmyndigheten leder till högre IT-kunskap bland befolkningen, den leder till nya smarta innovationer som kan säljas på en världsmarknad osv.

Därför är det helt oförsvarligt av landets regering att man inte tar ett större ansvar för att genomföra en tillfredsställande 24-timmarsmyndighet. I proposition 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället beskriver regeringen sina förslag för hur det fortsatta arbetet med IT i offentlig förvaltning ska se ut:

Arbetet med att utveckla och effektivisera en sammanhållen förvaltning bör förstärkas. Bland annat bör specifikationer för gemensamma grundfunktioner utarbetas och samverkan inom förvaltningen förstärkas.

Mer konkret än så blir det inte. Detta leder till att allianspartierna i trafikutskottet frågar sig: Var finns ledarskapet och kraven?

Propositionen har ett överflöd av skrivningar som handlar om att ”verka för”, ”stödja” eller ”stimulera” utvecklingen. Att ”ta ansvar för” eller att ”driva utvecklingen” mot uppsatta mål är betydligt svårare. I arbetet med IT i offentlig sektor har flera ministrar ansvar för utvecklingen. Detta betyder dessvärre att ingen minister tar ansvar.

Vad vill Allians för Sverige?

Allianspartierna i trafikutskottet anser att det fortsatta arbetet med en 24-timmarsmyndighet kräver ett starkare ledarskap. Vi vill att det sätts upp mätbara mål med en konkret beskrivning av var Sverige ska vara om fem år. För

att nå till detta mål vill allianspartierna i trafikutskottet se en konkret handlingsplan för det fortsatta arbetet. En handlingsplan som förklarar hur vi når målen, hur dessa följs upp, vilka aktörerna är, hur arbetet ska organiseras samt vilka resurser som krävs. Vad som ovan anförts om att upprätta konkreta mål med uppföljning och en handlingsplan för 24-timmarsmyndigheten bör ges regeringen till känna.

För ett starkare ledarskap krävs att samordningen inom Regeringskansliet förstärks och förbättras. Detta bör ges regeringen till känna.

Målsättningen för oss är att en medborgare i behov av kontakt med myndigheter ska kunna få denna kontakt utifrån sin situation, inte efter hur myndigheter är organiserade eller hur uppgifter delas mellan myndigheter. Ett typexempel är hur de som vill starta företag måste ta kontakt med PRV och Skatteverket, men vanligen också med Försäkringskassan för att se över sitt skydd. Detta är onödigt krångligt och ännu ett skäl till att människor avskräcks från att starta företag. Vi vill i stället sätta kunden, dvs. medborgaren, i fokus. Idén om en ”one-stop-shop”, en myndighetskontakt, borde återfinnas i en modern och serviceinriktad statsförvaltning.

Människan ska stå i centrum – alla ska få en chans att hänga med

Statsförvaltningen har ett särskilt stort ansvar för att minska den digitala klyftan mellan medborgare. Det finns en risk att en forcerad övergång till intelligenta tjänster i stället bidrar till att öka gapet mellan människor då alla medborgare inte har tillgång till tjänsterna eller kunskap och självförtroende för att utnyttja dem. En avgörande aspekt på de intelligenta tjänsterna är därför användarvänligheten.

Som var och en som sökt offentlig information via Internet kan konstatera är denna av mycket skiftande kvalitet i dag. Det räcker inte heller med att ha ett användarvänligt gränssnitt för normalanvändaren utan informationen måste kunna presenteras utifrån användarens situation. Funktionshindrade och äldre är exempel på två kategorier användare som har behov av specialanpassade gränssnitt för att kunna tillgodogöra sig den funktionalitet andra användare har tillgång till.

Myndigheters IT-baserade information bör alltid utgå från användarens, dvs. medborgarens, situation. Därför bör regeringen också i regleringsbrev till myndigheterna lägga in ett uppdrag att se över hur väl olika grupper har tillgång till myndigheternas IT-baserade information. Exempelvis borde bilder och ett lättförståeligt språk vara självklara alternativ för de användare som vanligtvis inte söker IT-baserad information eller för användare med förståndshandikapp. Vad som ovan anförts om att ge myndigheter i uppdrag att se över hur väl olika grupper har tillgång till myndighetens IT-baserade information bör ges regeringen till känna.

Många gånger är det män som arbetar med att utforma framtidens offentliga service via Internet. Mot bakgrund av detta kan det vara på sin plats att regeringen aktivt arbetar för att ett genustänkande hela tiden ska genomsyra

Fel! Okänt namn på

arbetet. Initiativ bör tas för att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra IT-utvecklingen inom den offentliga sektorn och då också kopplat till webbaserade tjänster. Detta bör ges regeringen till känna.

Stöd för öppna standarder

Offentlig sektor kan spela en viktig roll för att motverka utvecklingen av alltför slutna standarder, vilket försvårar en fungerande konkurrens och effektiv kommunikation mellan såväl myndigheter som företag. Det kan exempelvis handla om att prioritera lösningar baserade på XML, både för egen datalagring och för kommunikation mellan myndigheter. Det innebär också att det bör vara en gemensam policy för hela den statliga sektorn att undvika proprietära lösningar, som slutna filformat. Detta bör ges regeringen till känna.

En viktig användning av öppna standarder handlar om att effektivisera myndigheternas egen kommunikation. I tankarna bakom 24-timmarsmyndigheten var idén om större samordning central, men detta har inte tillåtit prägla regeringens förhållande till de egna myndigheterna, som getts frihet att utveckla sina egna lösningar utan hänsynstagande till interoperabiliteten. Deltagande i ett myndighetsgemensamt system, som Statskontorets SHS (spridnings- och hämtningssystem), bör vara ett krav på statliga myndigheter och en starkt uppmanad möjlighet för kommuner och landsting. Detta bör ges regeringen till känna.

Närbesläktad med frågan om öppna standarder är frågan om hantering av öppen källkod eller fri licensiering. Förvisso finns det ofta goda skäl att välja program med annan licens för att passa in i den befintliga produktionsmiljön, men alternativa licensformer bör övervägas vid varje upphandling. Genom att bygga upp statlig kompetens inom området öppen källkod minskar tröskelkostnaden för andra aktörer, som myndigheter eller kommuner, då de introducerar motsvarande lösningar. På sikt är potentialen stor att detta också leder till kostnadsminskningar för offentliga datalösningar. Vad som ovan anförs om fri licensiering bör ges regeringen till känna.

En självklar del i en sådan policy är att upphandlingar av tjänster som inkluderar framställning av ny, särskilt skriven, programvara bör utgå från att källkod kan göras fritt tillgänglig, både för att stimulera teknikutveckling och för att minska andra aktörers kostnader, om det inte finns skäl för annat, exempelvis i form av lägre pris. Detta lägre pris ska dock vägas mot den nytta andra aktörer inom offentlig sektor kan ha av att få ta del av programvaran. Det har t.ex. skett då Stockholms läns landsting nyligen lät källkoden till tre nya programvaror gå fri. Motsvarande attityd bör prägla statlig upphandling. Vad som ovan anförs om att källkod ska göras fritt tillgänglig bör ges regeringen till känna.

En e-legitimation

Det arbete kring e-legitimationer som påbörjades inom ramen för Samset och nu drivs av e-nämnden bör intensifieras i syfte att få en e-legitimation som gäller för samtliga myndighetskontakter, såväl studiemedelsansökningar hos CSN som bokning av fritidslokal hos kommunen. Det stärker och effektiviserar kontakterna mellan myndighet och medborgare. En standardiserad och obligatorisk e-legitimation är en av byggstenarna för en fungerande 24-timmarsmyndighet. Samtidigt ger detta än fler medborgare reell anledning att aktivera de bredbandstjänster samhället byggt ut. Det finns ett stort behov av att fortsätta arbetet med att ge alla medborgare en ökad grad av säkerhet på Internet, både vad gäller möjligheten att använda kommersiella tjänster och offentliga sådana. Vad som ovan anförts om att intensifiera arbetet med en standardiserad e-legitimation bör ges regeringen till känna.

Lagar och regler

I dag är det ett stort problem att lagar och regler inte uppdateras snabbt nog i förhållande till de tekniska landvinningarna. I grunden handlar detta dels om ett arbete av mer retroaktiv karaktär – det behövs helt enkelt en genomlysning av den befintliga svenska lagstiftningen. Detta är en uppgift som regeringen snarast bör ta tag i och inte göra arbetet när problemen dyker upp. Dels behövs det en metodik som innebär att varje remissprocess kring nya lagar, regler och förordningar faktiskt bör ha ett IT-perspektiv med i bedömningen. Att bygga upp särslagstiftningssystem är inte rationellt och bör därför konsekvent avvisas. Vad som ovan anförts om en genomlysning av den befintliga svenska lagstiftningen i syfte att göra den teknikneutral och långsiktig bör ges regeringen till känna.

Toppdomänen se

Regeringen föreslår att en statlig insyn och tillsyn över domäner skall införas. Utan att ange något skäl för detta, utom att det är av samhälleligt intresse.

Internet har vuxit fram som ett spontant samarbete mellan institutioner och individer. Den betydelse och det genomslag som Internet har fått är ett mycket bra exempel på hur samhället kan samverka utan statliga ingrepp. Att Internet får kvarstå som en spontan ordning är därför av fundamental ideologisk betydelse för dem som betraktar staten som enda källa för samhälleliga nyttigheter kontra dem som tror på individens förmåga utan statlig inblandning.

Framväxten av Internet har bidragit till att skapa nya affärsmöjligheter och utöka de mänskliga kontakterna till absolut övervägande positiv del. Detta får inte skymma det faktum att Internet även medfört negativa konsekvenser

Fel! Okänt namn på

såsom spridandet av barnpornografi, ekonomiska intrång och mycket annat. Men detta är kriminella handlingar som är straffbara och som skall bekämpas genom aktiva polisinsatser. Att försöka stävja kriminalitet genom att lägga under sig toppdomänen se är sålunda inte rätt väg att gå.

Att Internet har fått en stor betydelse för samhället kan inte i sig motivera statlig inblandning. Beroendet av fungerande infrastruktur på det telekommunikativa området har till dags dato sköts tillfredsställande av ansvariga institutioner. Internets styrka ligger i dess ursprungliga syfte, att tillhandahålla en fungerande infrastruktur när statliga funktioner fallerar. Utformningen av Internet ligger i stor utsträckning hos användarna. Därför bör även fortsättningsvis även användarna ansvara för Internet. Detta bör ges regeringen till känna.

Anpassa lärarutbildningen för IT-samhället

Informationssamhället ställer nya krav på kompetens, som inte återspeglas i lärarutbildningar, läro- och kursplaner. Skolan är en av de viktigaste aktörerna för att ge ungdomar en trygg och stabil grund där individens nytta ställs i centrum. Utvecklingen inom IT-pedagogik är i dag mindre avancerad på lärarhögskolorna än i grund- och gymnasieskolan. Grund- och vidareutbildningen av lärarkåren är en nyckelfråga för den fortsatta utvecklingen av IT i skolan.

Därför vill vi

- utveckla en långsiktig plan för grund- och vidareutbildning av lärare och lärarutbildare inom IT och dess pedagogiska möjligheter,
- stärka kompetensen inom lärarkåren av de etiska infallsvinklarna av IT,
- revidera och komplettera LPO 94 så att styrdokumentet speglar kompetensbehoven och behovet av säkerhetsmedvetande i det moderna IT-samhället och
- ge ett tydligare uppdrag inom grund- och vidareutbildning av lärare att arbeta med IT-kompetensutvecklingen.

Detta bör ges regeringen till känna.

Samarbete med näringslivet

Myndigheten för skolutveckling bör få i uppdrag att utvidga sitt uppdrag till att även omfatta samarbete med näringslivet. Skolans uppgift är att utbilda och förbereda för samhället. Det gäller att nyttja och utbilda i de vanligaste och mest spridda IT-verktygen. Vad som ovan anförs om att Myndigheten för skolutveckling bör få i uppdrag att utvidga sitt uppdrag till att även omfatta samarbete med näringslivet bör ges regeringen till känna.

Stärk och effektivisera vården med en nationellt sammanhållen elektronisk vårddokumentation

I syfte att förbättra vårdkvaliteten, effektivisera vården och öka patientsäkerheten bör vi nationellt samordna hur elektroniska patientjournaler kommunicerar. Sverige behöver en sammanhållen elektronisk vårddokumentation.

Som patient ska man inte behöva berätta hela sin sjukvårdshistoria för varje ny vårdgivare. Den vårdgivare patienten ger sitt medgivande till, bör kunna ta reda på viktig information om patienten. Det kan röra sig om vilka läkemedel patienten redan använder sig av, så att inte en läkare ordinerar något som står i konflikt med ett annat läkemedel, eller om patienten exempelvis är överkänslig mot penicillin.

Så är tyvärr inte fallet i dag. I dag finns det tvärtom väldigt många IT-system för vårddokumentation som inte kommunicerar med varandra. Exempelvis kan system mellan olika sjukhus, ibland t.o.m. mellan olika avdelningar, skilja sig så till den grad att de inte kommunicerar med varandra.

Den elektroniska vårddokumentationen bör vara utformad så att den följer en gemensam begreppsmodell och standardiserad terminologi som är känd och används över hela landet, oavsett systemleverantör. Detta möjliggör, förutom produktionsstödet, ett stöd för vårdgivare vid statistiska sammanställningar för kvalitetsmässig, epidemiologisk och ekonomisk uppföljning och planering, samt för forskning.

Patientens integritet och autonomi bör garanteras. Åtkomsten till uppgifter ur den elektroniska patientjournalen bör vara fokuserad på patienten snarare än på vilken profession eller funktion den aktuella vårdgivaren har. Speciellt känslig information bör vara särskilt skyddad och endast visas för andra vårdgivare efter patientens samtycke i varje enskilt fall.

Verksamhet inom hälso- och sjukvården bör även ha en dokumenterad, tydlig och säker e-postrutin som rör kommunikation om och med patienter.

Vad som ovan anförs om en sammanhållen elektronisk vårddokumentation bör ges regeringen till känna.

Miljövinster med IT

För området ”hållbar utveckling” finns en stor potential inom informationstekniken, Möjligheterna att med ny teknik minska miljö- och energibelastningen inom samhällsplanering och transporter är mycket stora. Ett exempel är s.k. e-materialisering, att gå helt från produkter till tjänster. Detta sker t.ex. när en miljon fysiska telefonsvarare i stället blir tjänsten ”Telesvar”. Minskning av energiförbrukningen som följer motsvarar driften av Danderyds sjukhus i två år. Andra exempel är telemedicin, virtuella möten och digital styrning av värme, kyla och ventilation i byggnader.

Fel! Okänt namn på

Allianspartierna i trafikutskottet är övertygade om att om staten blir en föregångare på detta område finns det stora effektivitets- och miljövinster och ekonomiska vinster att göra. Dessutom kan detta leda till en mängd nya innovationer och tjänster som kan utgöra nästa svenska exportsuccé.

Därför vill vi genom styrning och samordning uppmuntra offentlig sektor att gå över från fysiska transporter till virtuella möten, e-tjänster, distansutbildning etc. och tydligt sätta upp mål, mäta och synliggöra vilka effekter man faktiskt kan åstadkomma vad gäller t.ex. energiförbrukningen och minskad miljöbelastning. Detta bör ges regeringen till känna.

Satsa på implementering av Inspiredirektivet

Staten och kommunerna har under de senaste 20 åren lagt ned mycket stora resurser på att omvandla analoga kartor till geografiska databaser, men trots miljardinvesteringar finns stora brister i databaserna. Ett exempel på detta är att företag som vill utveckla och tillhandahålla tjänster som bygger på geografiska data måste träffa avtal med tusentals organisationer om man vill kunna leverera tjänsten i många länder.

EU-kommissionen har nu tagit initiativet till att skapa en gemensam infrastruktur för geografisk information i Europa, kallad Inspire. Man vill harmonisera geografisk information genom att medlemsländerna använder gemensamma standarder och specifikationer. Ett genomförande av Inspire leder till behov av förstärkt nationell samordning av hanteringen av geografisk information. Detta leder långsiktigt till stora vinster. På miljösidan finns stora vinster med att effektivisera dataflödena. Att det görs känt vilka data som finns och hur de kan användas bidrar också till att effektivisera verksamheterna inom olika områden. Den rättsliga uppbackning som Inspire medför när det gäller användandet av gemensamma standarder gynnar förutom användarna även producenter av geografisk information samt utvecklare av programvaror inom GIS-området. Företag som vill utveckla olika tjänster – t.ex. webbapplikationer eller mobila positioneringstjänster – får tillgång till bättre grunddata för sin utveckling och en betydligt större marknad att avsätta sina produkter på.

För att åstadkomma dessa vinster fordras en tydlig ledning och styrning från riksdag och regering. Riksdagens revisorer kritiserade i sin rapport 2000/01:10 Det nya Lantmäteriet regeringens styrning av Lantmäteriet. Det är därför av stor vikt att ledningen och styrningen förbättras. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 28 september 2005

Sven Bergström (c)

Elizabeth Nyström (m)

Johnny Gylling (kd)

Christer Winbäck (fp)